

Portugalski fašisti začeli vojno s Španijo; Rusija je poslala 28 ladij z municijo

Mussolini in Hitler sodelujeta pri blokadi

Fašistične bombe dežujejo na Madrid in na ladje na morju

ZADNJE VESTI

GIBRALTAR, 25. okt.—Dve italijanski letali sta napadli dve ladji v bližini Barcelone. Ladji sta se užgali. Domneva se, da sta bila ruska parnika.

LONDON, 25. okt.—Iz Carigrada je prišla vest, da je iz Odrse odplulo 28 sovjetskih parnikov naloženih z orožjem in strelivom proti Španiji.

Angleška vlada je včeraj obljubila Italijo in sovjete, da pošiljajo municijo in druge stvari v Španijo.

MADRID, 25. okt.—Fašistični napadi na Madrid so danes prenehali, toda sovražna letala so se večkrat pokazala nad mestom.

Lisabona, Portugalska, 24. okt.—Portugalska vlada je danes naznanila, da je pretrgala diplomatske vezi s špansko vlado v Madridu in odredila španskemu poslaniku, naj zapusti Lisabono. Skrbnik portugalskih poslov v Alicante je bil pozvan, naj se vrne domov.

London, 24. okt.—Portugalska bojna ladja Ciudad de Madrid je danes streljala na španski parnik v luki Bati španske Gvineje in ga potopila. Portugalski so tudi streljali na suho in povzročili veliko paniko med domačini v Bati.

Rim, 24. okt.—Italija in Nemčija sta se dogovorili, da bosta sodelovali s fašistično Portugalijo pri blokadi vseh španskih pristanišč, ki so še pod kontrolo španske socialistične vlade. Vsi ruski in drugi parniki, ki se približajo španskemu obrežju, bodo potopljeni. Cim španski fašistični diktator Franco osvoji Portugalijo, bodo Italija, Nemčija in Portugalska priznale njegovo vlado kot "edino legalno vlado Španije" in mu bodo pomagale z blokado, da čim prej zatre vsako levičarsko gibanje po vsej Španiji.

London, 24. okt.—Sovjetska vlada je včeraj formalno informirala mednarodni odbor za nevmešavanje v španski civilni vojni, da je nevtralnostni dogovor ne veže več in da bo odslej pomagala španski levičarski vladi z vsem bojnimi materialom. Sovjetska noja, katero je sovjetski poslanik v Londonu Majski izročil odboru, se glasi, da je bil dogovor za nevmešavanje v Španiji od vsega začetka le pretveza za tri fašistične upornike z najmodernejšimi sredstvi vojevanja, dočim so si ostale države zvezale roke in mirno gledajo, kaj se godi na Španskem. Sovjeti imajo dovolj te tragikomedijske in zdaj si jemljejo enako pravico, da z vsemi svojimi silami pomagajo levičarski vladi v Španiji, kakor si tri fašistične države jemljejo pravico, da lahko pomagajo španskim fašistom.

Ture je trajala burna razprava ruski notni na popoldanski seji nevtralnostnega odbora, pri kateri so bili navzoči zastopniki 27 držav, nakar je sovjetski poslanik Majski zapustil sejo. Bega se je potem nadaljevala do devetih zvečer. Imenovan je bil novi odbor trinajstih, ki ima danes sestaviti proceduro za pri-

(Nadalje na 3. strani.)

Stavka avtnih delavcev v Kenoshi

Odslovitve unionistov povzročile konflikt

Kenosha, Wis., 24. okt.—J. I. Case Co. je ustavila obrat v treh tujakšnjih tovarnah po izbruhu "sedeče" stavke članov Mednarodne unije avtomobilskih delavcev. Družba je odpustila 500 delavcev, ki so prišli v tovarno, a niso hoteli delati. Samo delovodja in pisarniški delavci so ostali pri delu.

Več kot dva tisoč delavcev je prizadetih zaradi ustavitve obrata v treh tovarnah. Uradniki unije, ki je včlanjena v Odboru za industrijsko organizacijo, so izjavili, da niso oklicali stavke in da imajo zaprisežene izjave delavcev, katere je kompanija vpeljala na čisto zaradi unijskih aktivnosti.

Francis Michael, organizator mednarodne unije, je dejal, da bo obrat počival v vseh tovarnah, dokler ne bo kompanija pristala na kolektivna pogajanja z reprezentanti unije. "Delavci niso zahtevali zvišanja mezd in ne skrajšanja delovnih ur, temveč samo priznanje unije, toda družba je takoj odpustila vodilne unioniste," je rekel Michael. "Mi hočemo pojasnilo glede teh odslovitve in dokler ga ne dobimo, bodo stroji v tovarnah počivali. Vsi odpušteni delavci morajo biti uposleni."

H. H. Biggert, podpredsednik kompanije, ni hotel podati nobene izjave o situaciji.

Francoski fašisti kupujejo orožje v Ameriki

Pariz, 24. okt.—"Populaire", glasilo socialistične stranke, je objavilo vest, da so francoski fašisti dobili večje število strojnice iz Amerike, katere bodo rabili v civilni vojni, na katero se že dolgo časa pripravljajo. List dalje piše, da fašisti prejema plinske bombe iz Nemčije. Ognjeni križ, fašistična organizacija, je bila nedavno razpuščena, nakar so fašisti ustanovili socialno stranko, kateri načeluje polkovnik Francois de la Rocque.

Jugoslovanski premier obišče Ataturka

Belgrad, 24. okt.—Jugoslovanski ministrski predsednik Milan Stojadinović v kratkem odputuje v Ankaru, glavno mesto turške republike, na obisk k turškemu predsedniku Kemal Ataturku. Kaj je namen tega obiska, še ni znano.

Sovjetski sodnik obtožen umora in požiga

Moskva, 24. okt.—Sodnik Demidoff je obtožen umora in požiga, ker je podtaknil ogenj v sodnem poslopu in je požar uničil poslopje in evidenco o njegovih sleparijah. V ognju je zgorela tudi hišnica in zato je bil sodnik obtožen tudi umora. Sodnik je član komunistične stranke.

Evropa v nevarnosti nove vojne

Zavarovalnica odklonila protekcijo posestnikom

London, 24. okt.—Bojazen, da bo vojna v Evropi izbruhnila v prihodnjih dvanajstih mesecih, kaže odlok Lloydove zavarovalne družbe, da ne bo izdajala zavarovalnih polic posestnikom glede kritje škode, ki jo povzročijo zunanji sovražniki.

V zadnjih letih so posestniki lahko zavarovali svoja zemljišča in hiše. Na vsakih \$489 ocenjene vrednosti so plačevali 12 centov zavarovalni družbi. Te vrste zavarovalnina se je zlasti prodajala v Londonu, toda Lloydova družba je ugotovila, da je rizika v sedanji situaciji prevelika in zato je ustavila izdajanje takih zavarovalnih polic.

Nadaljnji dokaz, da je nova vojna v Evropi na vidiku, je akcija angleške admiraltete, ki je pozvala vse mornariške častnike, ki so poslani v pokoj, ko dosežejo starost 40 let, naj ostanejo v službi. Dospel je admiralita urgirala častnike, naj se umaknejo v pokoj kakor hitro mogoče.

Hudi vulkanski izbruhi v Siciliji

Agirgento, Italija, 24. okt.—Petdeset malih ognjenikov je nenadoma začelo bruhati lavo, kar je povzročilo veliko paniko med prebivalstvom, dasi je škoda malenkostna, ker je vsa okolica neobdelana in zapuščena.

Praznoverni Italijani pravijo, da prebivalci mest, ki so jih vulkanski izbruhi zagrebli pred več tisoč leti, prihajajo nazaj ponoči in prirajo plese in druge zabave. Vsi ognjeniki, ki so nenadoma oživel, so bili mirni zadnja leta.

Znanstveniki trdijo, da je zbiranje plinov pod površjem zemlje povzročilo eksplozije, ko so se plini vneli. Globočina ognjenikov je le nekaj čevljev, toda po bruhanju lave so se pojavile na površju zemlje dolge razpoke.

Velika panika med prebivalci

Chicago, 24. okt.—Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosveta je zadnji petek obiskala Elizabeth Fortuna iz Parisa, Ill.

Rekord vlaka: Chicago-Denver v 12 urah

Never, Colo., 24. okt.—Novi motorni vlak "Denver Zephyr" Burlington linije, ki je včeraj prvič vozil iz Chicago v Denver, je dosegel svetovni rekord brzine na železnici. Vlak je prevozil 1017 milj daljeve čez štiri države v 12 urah in 12 minutah ali povprečno 83.4 milj v uri. Vlak je zapustil postajo Union v Chicago ob osmih zjutraj in dospel v Denver zvečer 12 minut čez osem. V vlaku je bilo 120 čikaških železnških uradnikov, bankirjev in drugih podjetnikov. Ustavil se ni nikjer.

Michiganski senator James Couzens umrl

Detroit, Mich., 24. okt.—Senator James Couzens je včeraj umrl po operaciji na ledvicah. Star je bil 64 let. Couzens je bil neodvisni republikanec, ki je v senatu sodeloval z novim "dealom" in pred nekaj tedni je izjavil, da bo volil Roosevelta. Njegov sin Frank Couzens je župan Detroita.

Eksplozija ubila 24 francoskih delavcev

Rouen, Francija, 24. okt.—24 delavcev je izgubilo življenje, štirje pa so bili ranjeni, v eksploziji, ki se je pripetila v nekem kamnolomu v bližini mesta Caucivcourt.

NOV DOGOVOR MED MUSSOLINI-JEM IN HITLERJEM

Ustanovitev skupnega ekonomskega sveta

ENOTNA ZUNANJA POLITIKA

Berlin, 24. okt.—Italijanski in nemški državniki so končali razgovore glede skupne politike, ki jo bodo izvajali pri reševanju evropskih problemov, nakar so se s posebnim vlakom odpeljali v Berchtesgaden, kjer so predložili vsebino dogovora Hitlerju, ki se tam mudi na počitnicah. Pred odhodom so slovesno izjavili, da dogovor ni pogodba in obenem priznali, da sta Italija in Nemčija v enotni fronti in da bosta zasledovali enake cilje, ko bodo prišla vprašanja, tikajoča se obeh držav, na razpravo.

Italijani so naznanili, da bosta objavljena dve izjavi. Prva bo vsebovala podrobnosti bodoče italijansko-nemške politike, druga pa bo očrtala, kako bosta obe državi skupno nastopali. Nemčija je dobila zagotovilo, da jo bo Italija podpirala v poskusih, ki naj bi prisilili Francijo na odločitev, ali sprejme garancijo varnosti, ki bo vključena v novi lokarnski pogodbi, ali varnost, ki je zajamčena v paktu vzajemne vojaške pomoči, katerega je sklenila s Sovjetsko unijo.

General Goering, nacistični ekonomski diktator in minister letalstva, je v razgovoru s grofom Ciano, italijanskim zunanjim ministrom, naglasil potrebo nemške ekspanzije proti vzhodu. Slednji je dejal, da se Italija ne bo upirala takli ekspanziji pod pogojem, da Avstrija ne bo prizadeta v tem gibanju.

Berlin, 24. okt.—Reprezentantje Nemčije in Italije so sklenili dogovor, ki določa formiranje skupnega ekonomskega sveta, da se pospeši sodelovanje med obema državama in odpravijo poteškoče, ki izvirajo iz devaluacije italijanske lire. Na konferenci med grofom Ciano, italijanskim zunanjim ministrom in Konstantinom von Neurathom, nemškim zunanjim ministrom, je prišlo tudi do sporazuma glede Avstrije. Slednji je zagotovil italijanskega ministra, da se Nemčija ne bo vmešavala v avstrijske politične zadeve, Ciano pa je obljubil, da bo fašistična vlada prenehala s agitacijo v prilog restavriranja habsburške dinastije v Avstriji.

Drugi problemi — vprašanje novega lokarnskega pakta, udeležitev Italije v nacistični kampanji proti komunizmu in sodelovanje Nemčije na konferenci (Dalje na 3. strani.)

Belgijski fašisti ro-počejo z ofenzivo

Zapretili so s pohodom v glavno mesto

Bruselj, Belgija, 24. okt.—Belgijski reksisti (fašisti) so naznanili, da bodo mobilizirali svoje pristaje v predmestjih in organizirali pohod v Bruselj, da tako strmoglavijo vlado premiera Paula Van Zeelanda, "ki je prežeta s korupcijo." Zeeland je nedavno uveljavil odredbo, ki prepoveduje fašistične demonstracije.

Fašisti so izjavili, da bodo mobilizirali svoje sile na privatni lastnini, da tako preprečijo vladno intervencijo, nakar je premier razglasil po radiu, da bo oklical obsedno stanje. Istočasno so voditelji socialistične stranke naznanili, da bodo s silo preprečili fašistični pohod.

Premier je v svojem govoru dejal, da ne bo toleriral fašističnih aktivnosti, ki ogražajo notranji mir sedaj, ko je njegova vlada začela izvajati novo zunanjo politiko. Vse stranke se morajo zavedati resnosti situacije, zato ne bo dovolil nobenih političnih demonstracij.

Vlada je bila informirana, da je Leon Degrelle, vodja belgijskih fašistov, nedavno obiskal Berlin, kjer je konferiral z vodilnimi nacisti. Socialisti pravijo, da je v Berlinu iskal finančno pomoč za svoje aktivnosti v Belgiji, kar pa Degrelle zanika. Izjavil je, da je bil njegov obisk Berlina osebnega značaja, ne političnega.

Premierju Francije grozijo s tožbami

Razkol ograja Blumovo vlado

Pariz, 24. okt.—Premier Leon Blum in finančni minister Vincent Auriol sta obdožena sleparij, ker sta izsilila prodajanje vladnih bonдов v času, ko so se vršila tajna pogajanja glede devaluacije franka. Obdožitev je izrekel J. L. Dubreuil, predsednik Zveze davkoplačevalcev. To je desničarska organizacija in trdi, da ima milijon članov. Ustanovljena je bila v času, ko so nacionalisti vodili veliko kampanjo proti plačevanju francoskega dolga v Združenih državah.

Dubreuil je dejal, da bodo vlozene nadaljnje tožbe, če bosta Blum in Auriol spoznana za krivca. Zveza bo terjala od vlade odškodnino, vrnitev denarja onim, ki so bili osleparjeni, ko so kupili vladne obveznice v času, ko so se vršila tajna pogajanja o devaluaciji franka.

Blumova vlada je razburjena in nervoznost je še povečala nevarnost razkola v ljudski fronti. Na shodu stranke socialnih radikalcev v Biarritzu je več govornikov priporočalo prelom z Blumovo vlado. Edouard Daladier, minister obrambe in vodja socialnih radikalcev, je apeliral na svoje pristaje, naj ne sprejmejo nobenega zaključka, ki bi ogražal vlado ljudske fronte.

Nacistični letalci med španskimi uporniki

Nortwich, Anglija, 24. okt.—John Wilson, angleški dijak in letalec, ki se je pravkar vrnil s fronte v Španiji, kjer se je boril na strani madridske vlade, je dejal, da nacistični letalci, ki so v službi španskih fašistov, niti ne skrivajo znakov svastike. Italijanski letalci kakor nemški nosijo uniforme svoje dežele, je rekel Wilson. Skoro vsa letala španskih rebelov so bila izdelana v Italiji in Nemčiji.

FRANCIJA BO PRIHODNJE FAŠISTIČNO BOJIŠČE?

Fašisti že rekrutirajo svoje sile med francoskimi Maročani

POSNEMATI MISLIJO FRANCA

Washington, — (FP)—Ali postane Francija druga Španija? Radi bojne sreče fašistov v Španiji postaja to z vsakim dnevom bolj akutno vprašanje, katero se ne tiče le Francije, marveč vseh takih zvanih demokratičnih dežel.

Temu vprašanju, oziroma pripravam francoskih in mednarodnih fašistov za civilno vojno v Franciji je posvetil londonski Tednik (The Week), ki velja za eno najbolje informiranih privatnih publikacij v Evropi. Ta buletin pravi, da visoki francoski armadni oficirji že pripravljajo teren za sličen puč kakor ga je v Španiji izvedla vojaška fašistična kamarila. V francoskem Maroku da že zbira maroške čete za boj proti Blumovi vladi ljudske fronte.

"Francoski oficirji v Maroku odprto govore, da nameravajo posnemati generala Franca," pravi ta publikacija. "Dogaja se celo v tej koloniji, da francoski oficirji in lokalni voditelji ognjenega križa (francoski fašisti) odprto pozdravljajo nacistične agente s Hitlerjevim pozdravom (Heil Hitler). Ognjeni križ, ki je v Franciji ilegalen, je do dobil kontrolo nad vsa maroško poljevo in nad vsem, kar to pomeni. Maroško prebivalstvo živi v napolni gladi in valed tega se ga lahko pridobi s majhnim denarjem. Denar prihaja v kolonijo od francoskih, nemških in italijanskih interesov. Poročila govore, da so nekateri vplivni glavarji že na njih (fašistični) strani."

Tednik vsekoli ne verjame popolnoma tem vestem. "Na lasten vtis je, da so trditve glede obsedenosti nacistične kontrole in kontrole Ognjenega križa nad zamorskim prebivalstvom zelo pretirane," pravi publikacija. "Po naših informacijah je ta kontrola dvomljiva, toda naraščajoča."

Koliko bodo te fašistične priprave v španskem Maroku uspešne in načrt izvedljiv, je odvisno od končnega uspeha ali poraza fašistov v Španiji, pravi Tednik. "Nacistični agenti v Maroku vseeno pravijo, da je po mnenju nemške vrhovne komande paraliziranje francoskih kolonijalnih sil — s pomočjo francoskih oficirjev — prav tako velike važnosti, kakor pa če bi dobili na atlantski obali nova oporišča za aeroplane in submarinke. Prav tako velikega pomena je za Nemčijo tudi izpodrinjenje Anglije iz Portugalske, katero sedaj podučujejo nacisti."

V zvezi s tem vprašanjem postaja tudi bolj in bolj jasno to, da bodo kolonije postale fašistična torišča za rekrutiranje napol barbarskega vojaštva za boj proti delavstvu in demokratičnim elementom v lastnih deželah. Brez Maročanov in tujke legije bi general Franco ne bil mogel nikdar izvesti uspešnega puča v Španiji.

In zdaj ga nameravajo posnemati tudi francoski fašisti za potlačitev celo burkuzne demokracije v Franciji. Nobenega potrebe Mussolini rabil v slične svrhe tudi podjarmljene Abe-since. In prav iz tega razloga bi rad prišel do kolonij tudi Hitler. Kakor izgleda, bodo zaostala kolonijalna ljudstva zadaja straža svojih izkoriščevalcev — imperializma in svetovnega fašizma.

Nova nemška bojna ladja, ki je bila nedavno spuščena v morje v Wilhelmshavenu.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE ZVEZE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Narodna in Zdravna Zveza (Ivan Činčan) in Kanado
\$6.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
je ceno \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, \$2.25 na četrt leta.
Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cienro \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.
Cena oglasov po dogovoru. — Količina oglasov in namenjenosti
glasilu in na vse druge. Količina oglasov oglasila, kjer se
več, čisto, izpolni, in se tako oddajo, ki se oddajo
in se oddajo.
Advertiser rates on agreement. — Manuscripts of contributors
and unclassified articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.
Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glavni iz naselbin

Z agitacije in zastopništva
Hermine, Pa. — Ali so delavci
akim listom potrebni zastopniki?
Na podlagi svojih, že skoro
štiriletnihkušenj kot potov-
valni zastopnik odgovorjam na
to vprašanje, da so potrebni. Po-
trebni so danes še bolj kot kdaj
prej. En vzrok je ta, da starejši
angleškega jezika tako dobro, da
bi čitali in razumeli iste liste, to
je angleške dnevnike, kakor jih
čitajo njih otroci. Lahko je v
njih tudi kaj v prilog delavstvu,
toda ne bodo dobili iz njih toli-
ko, kakor če čitajo list, iz de-
lavski list v svojem jeziku. Mla-
dina bi morala priznati, da njih
stari potrebujejo tisk v svojem
jeziku. Kadar stari čitajo de-
lavski časopise, so otroci lahko
sigurni, da bodo ostali zvesti de-
lavski stvari.

Se nikdar ni bilo tako potrebo-
no, da se pridobi slehernega pi-
smenega delavca, da se naroči
na kakšen delavski list. Fašisti-
na nevarnost preži tudi na Ame-
riko. Ako ameriško delavstvo ne
bo stalo na straži, se organizira-
lo in širilo svoj tisk, to je delav-
ski tisk, se lahko zgodi, da izgu-
bimo še to demokracijo in svo-
bodo, kar jo imamo. Ceniti in
brantiti jo moramo zdaj, ko jo
imamo, ker potem bo prepozno.
Torej rojaki, čitajte Prosveto
in Proletarca ter tem podobno
časopise. Mi zastopniki smo vas
pripravljali obiskati ob vsaki
priložnosti, čeprav moramo vsa-
sih požreti kako grenko od lu-
di, ki govorijo hitreje kakor pa
znajo misliti. Ti ljudje tudi naj-
bol nasprotujejo potovanjem za-
stopnikom. Dobro je vseeno, da
so taki ljudje dandanes že bolj
redki.

Bolj razveseljivo je, kadar
človek sliši povpraševanje po
zastopnikih. Tako se je zgodilo,
da mi je nekdo povedal, da se je
na neki konferenci pritoževal ro-
jak M. Dermota iz Avelle, češ,
da bi nabiral naročnike za dobre
liste. Namenil sem se, da grem
jaz v to naselbino ob prvi prili-
ki. Ker v to naselbino ne vozi iz
Pittsburgha noben vlak, bus gre
pa samo enkrat na dan in še to
pozno zvečer, je nastala resna
ovira. Vseeno sem napravil na-
črt, da grem v to naselbino, ko
se bom nahajal v Burgettstown-
u, ki je oddaljen 12 milj od
Avelle. Tako se je tudi zgodilo.
Iz Burgettstowna me je v A-
vello potegnil z avtom sin Fran-
ka Lauricha, ker so tudi od tam
slabe transportne zveze. Laurich
je bil isti dan prišel nekoliko
zgodaj z dela, ker je imel kot
rudarski zaupnik neko pritožbo
za rešiti. Kmalu nato je prišel
domov tudi njegov sin in tako
smo se dogovorili, da me je po-
tegnil v Avello. Prej sem še ob-
iskal par rojakov.

V Aveli smo se ustavili pri
Debelakovih, kjer je bil on že
odšel na nočni shift. Tam sem na-
šel tudi mrs. Cotel, katere pa
nisem takoj spoznal, čeprav sem
enkrat že pri njih prenočeval. To
je bilo že pred več leti, ko je
Charles Novak-Bartulović imel
močno besedo tukaj po Pennsil-
vaniji. Od tam sem se napotil k
Louisu Mlekušu, s katerim sva
znana. Povedal mi je, da ne dela
še nič, odkar mu je pri delu nogo
zdrobilo. Ker se mora po zdrav-
nikovem navodilu v hoji vaditi,
je bil takoj pripravljen voditi
me okrog Slovencev.

Takoj sva se odpravila in še
isti večer dobila štiri naročnike
Prosveti — tri nove in enega
starega. Tudi br. Dermota se je
naročil. Imel je torej prav, ko je
želel, da bi zastopnik prišel v
naselbino. Tudi Proletarcu sva
dobila enega novega in enega
starega naročnika. V neki hiši
sem naletel tudi na mrs. Cotel,
katere je leta 1912 služila pri
podpisnem, ko je bila žena v
bolnišnici. Cokelnovi imajo ro-
doviten vrt, na katerem je drev-
je zopet pričelo odganjati cvet-
je, menda radi spomladanskega
vremena. Tudi tukaj je bila na-
ročnina.

Vrnila sva se zopet k Mleku-
ševim, kjer sem prenočeval. Poz-
no v noč smo si pripovedovali
svoje doživljanje. Posebno intere-
santno je bilo Mlekuševu pripo-
vedovanje o svojih doživljanjih v
zadnji svetovni vojni. Rekel je,

tem pred tednom dni), obratuje-
ti z njima dva tedna po pet dni
v tednu. Jeklna U. S. Steel tu-
di obratuje v polno paro, jeklna
Wheeling Steel v Yorkville pa
je par tednov obratovala le s
polovičnim časom.
Kakor izgleda, ne bo na gla-
sovnici prostora, da se bi podpi-
salo ime Normana Thomasa. A-
ko to ni krivica za soc. stranko
in za vse one, ki simpatirajo z
njo, potem ne vem, kaj je krivi-
ca. Treba bo dela in boja, pred-
no bomo prišli do pravic, za ka-
tere nas delavce ropajo stare
stranke.

Delovno ljudstvo in volitve
Milwaukee, Wis. — Delavci in
kmetje! Se par dni imamo do
tretjega novembra, ko se bodo
vršile splošne volitve, pri kate-
rih bomo delavci in kmetje od-
ločili, kakšno življenje bomo
imeli prihodnja 4 leta. Ležee
pa je na nas samih, če bo dobro
ali slabo. Prilik, da uvedemo
dobro, imamo dovolj, le če jih
bomo znali na dan volitev pora-
biti sebi v prid, pa bomo imeli
karkoli bomo hoteli.

Morda bo kateri čitatelj vpra-
šal, kje pa je taka prilika, s ka-
tero si bi delovno ljudstvo uved-
lo v sedanjem kapitalističnem in
izkoriščevalnem sistemu udobno
življenje, ko je vs ekonomski
aparatus tako urejen, da zlahka
izkorišča in uničuje bogatejši
človek ubogega, delavci in kmet-
je pa nimamo drugega kot kar
kravato zaslužimo, pa delajo z
namil ko svinja z mehkom. Res
je, da delajo z nami ko svinja z
mehkom. Zakaj pa, dragi delav-
ci in kmetje?

Zato, ker nismo še zadosti po-
litično organizirani, kajti veliko
številu je še delavcev in kmetov,
ki še danes ne verjamejo v po-
litično organizacijo, pa tavajo
izven nje in zato ne vedo kako
veliko moč imajo v nji, pa pri
vsakih volitvah glasujejo za
svoje sovražnike in izkorišče-
valce in s tem vržejo v bedo ne
samo sami sebe, ampak tudi one,
ki se zavedajo politične moči,
kajti pri volitvah zmaga večina.
In ta večina je nezavedno delav-
stvo, katero glasuje pri vsakih
volitvah za kandidate bogatinov,
kateri nas vse po izvolitvi tira-
jo vedno k večjemu propadu,
kajti njihovi kupi denarja niso
nikdar preveliki.

Denar pride samo od dela, pa
večajo svoje kupe z njim na ra-
čun delavcev in kmetov. Poleg
tega imajo tudi v svojih rokah
vse industrijo in vse produkte,
katerim sami določajo cene in
prav tako plače delavcem, ki so
mnogo nižje kakor cene produk-
tov, tako da kadar delavci ku-
pujejo svoje vsakdanje potreb-
ščine, katere so sami izdelali, pa
morajo mnogo več plačati za nje
kakor so oni zaslužili pri njih.
Zato pa drvimmo vedno v večje
pomanjkanje in bedo in bomo
toliko časa, dokler se nezavedna
masa delovnega ljudstva ne
zdrami toliko, da bo vedela kako
veliko moč ima v politiki. Po-
tem šele bodo glasovali za svoje
delavske kandidate, s katerimi

bomo dobili vlado v svoje roke,
in vlado pa požarili vso indus-
trijo, da ne bo služila vsemu ljud-
stvu, da ne bo kot sedaj, ko služi
le mali skupini bogatinov.
Depresija, ki je nastala leta
1929, še ni pnehala, pa kljub
temu vidijo napredni in daleko-
vidni ljudje že drugo, ki se bliža
z veliko naglico in bo mnogo
strašnejša kot je sedanja, kajti
vse korporacije in vsa podjetja
delajo kljub depresiji mnogo
večje profite kakor so jih kdaj
prej. Prav ti ogromni profiti
bodo pahnili Ameriko, ako ne
vem svet, še v strašnejšo depre-
sijo. Tega pa ne more nihče
drugi preprečiti kakor ljudstvo
v splošnem s tem, da glasuje pri
novembrskih volitvah za svoje
socialistične kandidate, kateri bi
po izvolitvi odvzeli korporaci-
jam profite in odpravili denar-
ne špekulacije.

Delavec in kmet, strnita sku-
paj svojo politično moč in gla-
sujta pri volitvah za svoje socia-
listične kandidate, katere je po-
stavilo na volilno listo delavstvo
samo, in to od najvišjega do naj-
nižjega urada! In če delavec in
kmet glasujeta zanje, bodo go-
tovo tudi izvoljeni, ker onadva
posejdetata najmanj 80% vseh
glasov.

V Wisconsinu priporočam de-
lavcem in kmetom, da glasujejo
za kandidate federacije Farmer-
Labor-Progressive, ki so tudi
delavski. Če jih izvolimo toli-
ko, da bodo imeli večino v zbor-
nicah z gubernijem Phillip La
Follettom na čelu, pa bo dobro
za delovno ljudstvo.

Prijatelju v spomin
White Valley, Pa. — Dolžnost
me veže, da napišem par vrstic
v spomin dolgoletnemu prijate-
lju in svaku Jožetu Suši. Umrl
je 15. oktobra in pogreb se je
vršil v nedeljo 18. oktobra po-
popolne. Udeležili sta se društvi
SNPJ in KSKJ. Pri obeh je bil
član dolgo vrsto let in ustanovi-
telj društva "Slavija" št. 41
SNPJ.

S pokojnim Jožetom sva se
spoznala leta 1898, ko sva bila
zaposlena pri delu v Zagorju ob
Savi. Skupaj sva hodila in fan-
tovala par let, nakar je prišlo
do ločitve. On je odšel na West-
falko v Nemčijo, jaz pa k voja-
kom. Poslovila sva se pristrčno,
nevedoč kdaj se bova spet videla
ali pa nikdar. Toda kmalu sva
prišla spet skupaj. Moja dobra
mati je namreč izposlovala, da
sem bil kmalu prost vojaščine,
potem pa sem hitro odrinil za
Jožetom v Nemčijo, tako da sva
spet bila skupaj.

Nekega dne sem dejal Jožetu,
da grem v Ameriko, in tako se je
zgodilo. Pisal sem mu iz Ame-
rike in tako sva izmenjala par
pisem, kmalu potem pa je prišel
za menoj in spet sva bila skupaj.
Delala sva skupaj v premogoro-
vu. Leto pozneje mi je Jože zau-
pal, da se bo oženil. Zadrženo
sem ga vprašal, kje ima nevesto,
pa je dejal, da v kratkem
prideta v Ameriko dve sestri in
se bova lahko oba poročila. In
res, v novembru leta 1902 sva
se oba hkrati poročila. Složno
smo skupaj živeli precej let, do-
kler ni pred 19 leti huda usoda
zadela Jožeta, ko mu je umrla
žena in mu pustila sedem otrok,
najmlajši je bil komaj šest-
tednov star. Od takrat je Jože
imel grenko življenje. To si lahko
pač vsak sam predstavlja: se-
dem malih otrok brez matere
oziroma žene. Toda Jože se je
trudil in delal in je vse otroke
lepo vzgojil. Sedaj so že vsi po-
ročeni, razen najmlajšega, ki je
star šele 19 let.

Pokojnega Jožeta bošta težko
pogrešali tudi obe društvi, saj
je bil društvenik nad 80 let.
Pred letom dni je začel bolehati
na ledvicah in ta bolezen ga je
spravila v grob. Ob svoji smrti
je bil star 55 let in sedem mese-
cev. Da je bil pokojni Jože spo-
štovan pri vseh ljudeh, ki so ga
poznali, je pokazal njegov veli-
častni pogreb. Predsednika o-
beh društev sta se poslovlila od
njega po obredih omenjenih dru-
štev pri odprtih grobnicah. Poseb-
no ganljivo je govoril predse-
dnik društva "Slavija" št. 41
SNPJ.

Mojemu nepozabnemu prijate-
lju in svaku naj bo lahka tuja
gruda, ohranimo mu časten in
trajen spomin!
Anton Rozina, 232.

Pasja logika

Goriški knezoškof Margoti Slovencev
dajte v Rim! Obnašajte se po rimsko! O-
te se po rimsko! Govorite in pojte kakor
te in pojejo v Rimu! Kristus je bil Rim-
(Po zagrebški Istri.)
Mussolini: Dokler bo živel Rim, bo
vera v Kristusa. Ako ne bi bilo Rima,
bilo vere v Kristusa...
Pater Hugo: Mussolini je Jagjenček-
ček... Evviva il Duce!

Vest v starokrajških listih: Zadnje
so v cerkvah na Hrvaškem molili za zmago
stusovih vojskavov v Španiji.
(Opomba: Kristusovi vojskavci v Špani-
— mohamedanski Maročani iz Afrike,
seksualski pilotje iz Hitlerije, porkam-
čirski iz Mussolinije in barabe vsega sve-
se zbirajo v tujski legiji!)

Ameriška vest: Oče Coughlin so zap-
milijon dolarjev, ki so jim ga znosili vsak
ci in bebi. Mister O'Connell iz Pittsba-
zdaj toži očeta Coughlina za obračun.
(Al Capone: Oh, zakaj nisem jaz tako
brisan kot so oče Coughlin! Če bi bil,
danes na prostem in milijonar bi bil in I-
bi bil moj kandidat!)

Iz lemontske šole: Hugo: Ali si že po-
vaški tepček, česa sem te naučil? Odgovor-
dar, kaj je bilo prej, kokoš ali jajce. —
tepček: Najprej je bil petelin. (Dalje po-
niti.)
Jagrski romanček iz Metropole: Zadnje
je spet nekaj pifalo v gosti dragi. Znam
da je jager Jager že na jagi. Gospodinj-
stoji na pragi in vsa v skrbeh strmi v go-
dragi. Oh, vrni se, vrni, ti moj dragi! —
prihodnji.)

Fašistična vest iz Lisabone: Rdeči mes-
ballero je danes ustrelil rdečega vojnega
stra Prieta. Nato je Prieto ustrelil Cab-
Nato sta Caballero in Prieto pobegnila iz
rida v Barcelono...
Ekstra, ekstra! — Slavni detektiv Tom-
dina je našel soho! (Podrobnosti prih.)

Mrzle kopeli naj bodo kratke

Mrzla kopel ne sme nikoli predolgo tr-
velja pravilo, da popolnoma zadostuje de-
deset, v posebno vročih dneh pa dvajset
nut v mrzli vodi. Te mere ne bi smeli p-
račiti nikoli.
Seveda pa se ne da postaviti enako pa-
za vse, kajti mnogo zavisi tudi od tega,
mirzi vodi mirno ležiš ali plavaš. Če ležiš
no, boš kmalu imel občutek, da te mrzli.
zenje je vedno opomin, da je čas ostaviti
Pri plavanju nastopi ta občutek šele po-
Vseokrog drži načelo, da ne čakaj v vodi, če
se te ne poloti občutek neugodja. Ne, vod-
raš zapustiti prej, dokler se v nji še po-
dobro.

Predolgo postajanje ali ležanje v hlad-
di, zlasti morski, lahko povzroči prehlad
druge slabe posledice. Kri se namreč od-
pod normalno temperaturo, izgubi odpo-
ter ne more več kljubovati bakterijam.
dolgo trajajoče hladne kopeli že itak sam
sebi slabijo telo in dosežejo ravno naspro-
od tistega, kar je njih pravi smoter. Po-
otroci in mladi ljudje ne pazijo na to in po-
ljajno hladne kopeli večkrat dnevno. Da
škodljivo, se zavedo šele tedaj, ko je že
pozno. Stari in drugi naj bi jim v tem p-
du svetovali to, kar je prav, da ne bo kes-
ko bo že prepozno in bo pomoč vrhu tega di-
latoriju

Neki angleški zdravnik za zobe je uved-
svoji ordinaciji svetlobne signale za pacie-
Pacient, ki sedi na ordinacijskem stolu, ki
zdravnika s signalom opozori na svoje o-
ke. Rdeči signal pomeni "Stoj!" Bolnik
posluži, kadar začuti bolečino. Rumeni
pomeni "Pozor!", zeleni pa "Ne boli." Z-
zdravnik je to pripravo najprej instaliral
da bi nervozne paciente pomiril in odvrti
svojega dela, časoma pa se je izkazalo, da
naprava zelo koristna tudi za zobnega zdra-
ka. Bolniki namreč postajajo z uporabo sve-
nih signalov mnogo bolj potrpežljivi.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 26. oktobra 1916.)
Domače vesti. — V Kenoshi, Wis., je av-
bil do smrti povozil Ludovika Šurino, ki
društva Ilirije št. 38 SNPJ.
Delavske vesti. — Delavci pri dveh dru-
v Milwaukeeju, Wis., so izvojevali ugodne
lovne pogoje. Magnatje uličnih železnic v
Yorku, ki z legalnimi sredstvi niso mogli
čiti dolge stavke svojih namestencev, so
zdaj poslužili nelegalnih metod. Stavkar-
so začeli podkati "dinamitne zarote."
Svetovna vojna. — Velika nova franc-
ofenziva. Francozi so okupirali trdnjavo
naumont in ujeli 3500 Nemcev. Macken-
prodira dalje v Rumuniji. Okupiral je
stanco in ujeli 7000 Rumuncev. Na stolice
rotnikov" aretiranih v Avstriji.

Borba v Minnesoti

Politični položaj v državi Minnesoti je že
več let avojevrtstven, v sedanjih volilnih kampanji
je pa ta avojevrtstnost na višku. Ze nekaj let
je v Minnesoti na krmlju Farmer-Labor party,
stranka naprednih delavcev in farmerjev, ka-
tero vodijo sinovi švedskih in danskih imi-
grantov. Odkar se je pojavila ta stranka, je
socialistično gibanje v Minnesoti omtvelo; to
je razumljivo, kajti farmersko-delavska stran-
ka ima zlasti v zadnjih letih brez malega so-
cialističen program. Načelo te stranke je "pro-
dukcijska za porabo, ne za profit", kar je so-
cialistično načelo.

Farmarsko-delavska stranka v Minnesoti
kontrolira državo in letos upa dobiti večjo za-
stopstvo v kongresu. Ker se je izrekla za novi
"deni" in Roosevelta, ima na svoji strani no-
vedalske demokrate, tako da so na nasprotni
strani le najreakcionarniji republikanci. Vaz-
nejši demokratski kandidati so odstopili in s
tem je zmaga farmer-laboritov zagotovljena.
Farmarsko-delavski kandidat za gubernerja
je sedanji senator Benson, za senatorja pa
znani kongresnik Lundeen, zelo napreden mož,
čigar načrt socialne zaščite v zadnjem kongre-
su so odobrile vse radikalne manjšine v Zdru-
ženih državah.

Republikanski burbonci v Minnesoti vodijo
strahovito borbo proti listi farmer-laboritov.
Burbonski kandidat za gubernerja Nelson je
šel že tako daleč, da je v javnem volilnem go-
voru zagrozil z organiziranim nasiljem, če bo
njegov nasprotnik Benson izvoljen. Rekel je,
da bodo potrebni "vigilanti" (privatne oboro-
žene tople). Boj za gubernersko čast se naj-
bol suče okoli davkov. Benson pravi, da je
jeklarski trust, ki kontrolira bogata plastična
železne rude v Minnesoti, ogroževal državo za
milijone dolarjev samo na davkih, dočim Nelson
grozi, da visoki davki od zemlje, v kateri
je ruda, lahko ubijejo rudnike.

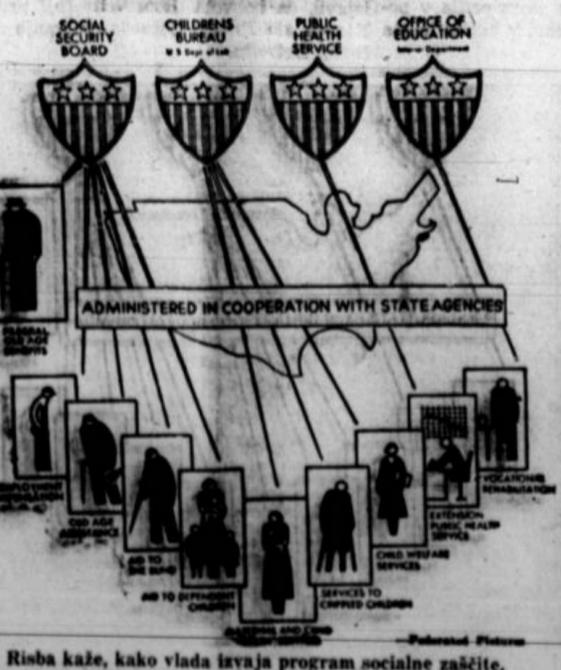
Stara taktika kapitalistov je že, da presele
svoje tovarne v drugo mesto ali drugo državo,
kadar hočejo uiti davkom ali močni delavski
uniji. Na primer tekstilni in zadnje čase jek-
larski magnatje se bolj in bolj sele z vzhoda na
jug, kjer so se "ubogljivi" delavci in državne
uprave so še najreakcionarnije v Uniji.
S tovarnami torej je gre, da jih lahko pre-
našajo po Ameriki kakor mačka mladiča, ne
gre pa ta trik z — rudniki. Ležišča rude ali
premoža morajo ostati tam, kjer so in vsaka
groznja magnatov, da zbeže na primer iz Min-
nesote, bi bila nesmiselna; to ne pravi, mag-
natje lahko grede tudi na luno, če hočejo, am-
pak ruda ostane.

To je naturalna ugodnost na strani farmar-
sko-delavske stranke v Minnesoti. Poleg že-
lezne rude je Minnesota bogata na farmah in
gozdovih — spet dvojje kapitalov, ki ne moreta
nikamor ubežati. Minnesotaki kapital ostane
v Minnesoti ne glede na to, če vladajo v Min-
nesoti kapitalisti ali farmerji in delavci. In
minnesotaki farmerji pa delavci so se toli-
ko zdravili, da hočejo na svojem sami vladati,
bankirji iz Wall streeta se pa lahko poslove od
Minnesote, če jim ni prav.
Mislimo, da ga ni zavednega delavca v
Ameriki, ki ne bi želel farmer-laboritov v Min-
nesoti čim popolneje zmage.

Kam plove Anglija?

Zakaj se je angleška vlada pred enim letom
tako krepko potegovala za sankcije proti Ita-
liji in zakaj jih je nekaj mesecev kasneje prva
opustila? Zakaj se angleška vlada danes na-
vdukuje za oboroževanje s takšno energijo, da
je celo potegnila delavsko stranko za seboj?
Odgovor na to vprašanje je morda v poro-
čilu iz Londona o veliki aktivnosti "Grupe za
novo imperialno politiko". Ta skupina je
pred dvema letoma štela komaj pet konservativ-
nih parlamentarcev, danes pa šteje 55 po-
slancev in več tisoč pristavev, ki so večinoma
mladi ljudje. Voditelj te grupe pravijo, da
nočejo imeti nič skupnega s fašisti, toda nji-
hova "nova imperialna politika" mora biti
strogo nacionalistična in osmišljena od ostale
Evrope. Močna vlada — ne fašistična! — ki
bo lahko vsaki tuj vladni povedala v obraz, kaj
mislil o njej! Močna Anglija, ki se ne bo bala
nikogar! Proč z Ligo narodov!
Grupa teh "močnjakov" se hvali, da je pri-
silila vlado na revizijo njene politike napram
Italiji in Ligi narodov in pridobila jo je za
program oboroževanja in izolacije. What next?
In to početje ni fašistično!

HOW THE SOCIAL SECURITY PROGRAM IS ADMINISTERED

Risba kaže, kako vlada izvaja program socialne zaščite.

Vesti s Primorskega

TAJNI AGENTI IZSILJAVAJO DENAR

Občaj agenta Segva v Kanju

Pred kratkim so aretirali in so tudi konfirirali na več let nazaj slovenskih mladeničev iz Kanale na Goriškem, češ da so bili neko italijansko pesem, to je slovenskim besedilom, ki je bila parodija italijanskega pesnika. Ko so bili fantje že v zaporu, je hodil fašistični zaupnik in član tajne policije Emil Segva do staršev zaprtih fantov in iz njih izsiljeval denar, da bo pri oblasteh posredoval, da bodo aretiranci izpuščeni. Starši so mu resnično izplačali dokajšnje vsote, toda zanj so čakali na osvoboditev svojih sinov. O teh čudnih kupcih omenjenega Segva je izvele tudi domači karabinjerski brigadir, ki je prava bela vraga. Kajti ni se ustrašil in je šel na oblast. Te pa so šle napram svojem zaupniku iz izredno milostne in so ga kaznovali samo z dvoletnim policijskim nadzorstvom. Pričujemo naj še, da se je Segva posebno odlikoval po svoji zvestosti, ko so pred nekaj leti aretirali 13 nedolžnih slovenskih fantov iz Koprivščice, ki jih je ponesrečeno povsem krivično specijalni tribunal v Rimu obsodil na 330 let ječe. Značilna pa je bila samega Segva. Priznal je namreč, da je za njega kazneni posebnost huda, ker ne more letati v Jugoslavijo, ne v Francijo.

red ter aretirala veliko število demonstrantov. Vseled vedno večjega nezadovoljstva v Trstu je ta pojav popolnoma razumljiv.

DROBNE NOVICE

Brezposelnost je pričela v zadnjem času spet naraščati. Iz Abesinije se je vrnilo že precejšnje število bivših bojevnikov, ki kljub svojim zaslugam za domovino v večini primerov ne najdejo dela in zasluge. V njihovih vrstah je nastalo zaradi tega veliko nezadovoljstvo, ki je toliko večje, ker so jim pred njihovim odhodom v Vzhodno Afriko zagotavljali, da bodo po vojni prav gotovo spet nameščeni pri svojih dotedanjih delodajalcih, odnosno da bodo, kolikor so bili brezposelni, dobili čim boljše službe. Zaradi tega je sedaj glavno tajništvo fašistovske stranke, ki je bilo o razpoloženju bivših bojevnikov dobro poučeno, izdalo okrožnico, v kateri pravi, da so industrijska podjetja v smislu sporazuma med konfederacijama industrijev in industrijskih delavcev dolžna v 4 tednih spet namestiti vse svoje prejšnje delavce, ki so se udeležili vzhodnoafriške vojne. Tudi med bivšimi bojevniki iz Istre in Goriške je sedaj mnogo brezposelnih. Ker pa po večini pred vzhodnoafriško vojno niso bili nameščeni pri industrijskih podjetjih, še zmerom nimajo garancije, da bodo v kratkem našli dela in kruha.

Pred goriskim sodiščem se je moral zagovarjati 34 letni Andrej Vižintin iz Štandreža, ki so ga ovadili, da skriva na svojem domu staro avstrijsko pištolo. Revolver so karabinjerji pri hišni preiskavi dejansko tudi našli. Obtoženec se je zagovarjal, da mu je bilo orožje podtaknjeno, kljub temu pa je bil obsojen, čeprav na sorazmerno milo kazen 10 dni zapore in 100 lir globe.

Puljska hranilnica je bila od guvernerja zavoda Banca d'Italia pooblašena, da si ustanovi svojo podružnico v Izoli.

Na tolminski gimnazij so se vršili te dni izpiti za sprejem v posamezne nižje in višje razrede. Med 66 dijakov, ki so izpiti položili z dobrim uspehom, je tudi 42 Slovencev.

Stežaji na Goriškem. V mesecih avgustu in septembru je v goriški pokrajini napovedalo stežaj 6 malih trgovcev in obrtnikov, med njimi trgovca Viktor Purgar in Josip Gorkič v Gorici, instalater Ludvik Štrukelj pri Sv. Luciji in brivec Albin Poljak v Cerknem.

Obmejna milica je te dni praznovala svojo prvo desetletnico. Ustanovljena je bila takoj po znanem atentatu na Mussolinija, ki je bil nanj brez uspeha izvršen v Bologni leta 1926.

Na motorni ladji "Saturnij", ki se je pravkar vrnila iz Amerike, se je smrtno ponesrečil 25-letni mornar Niko Peranovič. Padel je z jabora 20 m globoko na palubo ladje. Prebil si je lobanjo in dobil hkratu smrtno notranje poškodbe.

V Trstu je te dni z uspehom položilo izpiti za učiteljske o-snovnih šolah 3. kategorije 182 kandidatinj. Med njimi je okrog 30 učiteljic slovenskega porekla. Nadaljevalno strokovno šolo pa je dovršilo 100 dijakov, med njimi 21 Jugoslovenov.

Profitašistični letaki na Krasu

Postojna, septembra 1936. — Na "Kacišnico", t. j. 8. septembra, ko se pri Kacišah pri Rodici vsako leto svečano čeravno žegnanje, kamor pridejo ljudje iz vsega Krasa in zgorajne Istre, so se v tem kraju in na poti do Divače ter v Divači nami, pojavili profitašistični propagandni letaki. Ker je bilo mnogo ljudi na cestah, so seveda razvili letaki precejšnje zanimanje in razburjenje. To sodej zlasti pri fašističnih oblasteh, ki so bile vsled tega zelo presenečene in niso mogle pravočasno razčistiti okolice. Vendar pa to sedaj ni skoro več redkost, ker se skoro vsak mesec zgodi kaj sličnega. O aretacijah ni sedaj ničesar znane, čeprav oblasti budno pazijo, da bi zasledile prave krivce in jih potem vse skupaj prijele.

Profitašistične demonstracije v Trstu

Trst, oktobra 1936. — Pred kratkim so se vršile v Trstu večje demonstracije proti fašizmu, katerih se je udeležilo zlasti število delavstvo in profitašističnih elementov. V demonstracijah so se pojavile velike množice zastave, toda policija je najkrajšem času naredila

Tudi v Gorici se vršijo te dni učiteljski izpiti, h katerim je pripuščenih 527 učiteljic, ki imajo biti nameščene v 3. in 5. kategoriji. Med njimi je, sodeč po imenih in priimkih, tudi okrog 115 učiteljic slovenskega pokolja.

Puljska občinska uprava je najela novo posojilo v znesku enega milijona lir za regulacijo nekih cest in ulic. Pokrajinski upravni svet je prav te dni pristal na to njeno novo zadolžitev.

Tržaška občinska uprava je kakor običajno vsako leto tudi letos prepovedala javno prodajo novega vina vse do 31. okt. Za sleherno razpečevanje moštov si bo treba preskrbeti posebno dovoljenje tržnega odseka mestnega higijskega urada.

Nova ureditev cestnega omrežja v Istri, ki je tudi v tem pogledu še zmerom med najbolj zanemarnimi deželami, se je pričela, kakor znano, z obnovitvenimi deli na cestah Trst—Koper in Izola—Portorož. Kakor poroča tržaški "Piccolo", namerava novo istrsko cestno omrežje obnoviti v treh etapah. V glavnem bodo nekatere pokrajinske ceste podržavljene, druge državne pa bodo prešle pod pokrajinsko upravo. Zanimivo je, da bodo podržavljene predvsem one ceste, ki vežejo italijanska mesta ob istrski obali s Trstom in Pulo. List ugotavlja, da bo preureditev cestnega omrežja služila posebno vojaškim svrham, tako zlasti cesta med Trstom in Porečem, ker je bila stara železnica v progam zanj nima po pristanku vojaških oblasti končno opuščena. Dela v prvih dveh etapah se imajo izvršiti do konca 1938, ostala pozneje. Ceste, ki jih bo država prevzela v svojo upravo, bodo bržkone asfaltirane.

Pri Sv. Lovrencu Pazenatičkem v Istri so pred dnevi ustanovili novo krajevno organizacijo fašistovske stranke, ki bodo v njej organizirani vsi fašisti iz omenjene in sosednjih vasi. Za tajnika nove organizacije je bil imenovan neki Izaak Rocco.

Z gornjem Cerovemu je padel 24 letni Andrej Komljanec že pred dnevi v domači vodnjak. Njegovi starši so ga ves čas pogrešali, vendar nihče ni vedel, kaj se mu je pripetilo. Šele v pondeljek so ga našli mrtvega v vodnjaku. Mladi Komljanec je, kakor kaže, črpal vodo iz vodnjaka, pri čemer mu je postalo slabo, tako da je padel vanj in v njem utonil.

Nov dogovor med Mussolinijem in Hitlerjem

(Nadaljevanje s 1. strani.) med predstavniki Italije, Avstrije in Ogrske, ki se bo vršila v novembru — še niso rešeni. Dosedajni razgovori med Italijo in Nemčijo, nanašajoči se na te probleme, niso prinesli nobenega rezultata, ker se državi ne moreta zediniti glede skupne akcije.

Nacijski zunanji urad in ministri propagande sta informirala člane italijanske delegacije, da ne bo Nemčija podzvela nobene akcije, ki bi lahko izzvala odpor v Angliji. To je bil migljaj, da se Nemčija ne bo vrnešala v italijansko — angleški spor, ki ga je povzročilo vprašanje kontrole Sredozemskega morja.

Iz zanesljivih virov je prišla vest, da je Italija pripravljena skleniti nenapadno pogodbo z Nemčijo, Francijo in Anglijo, če bo Francija preklicala pakt

Ameriški kapital išče nove dohodke

Letovišče v okollihu doma kanadskih petork

Callender, Ont., Kanada, 24. okt. — Dionnove petorke bodo kakor vse kaže, prinesle nove profite ameriškemu kapitalu. Po izjavi neke tukajšnje zemljiške firme je bil ustanovljen ameriški sindikat, ki namerava kupiti vse hotele, jezera in zemljišča v tej okolici in ustanoviti letovišče za tisoče obiskovalcev, ki prihajajo sem poleti, da vidijo petorke.

Petorke so že v kratki dobi svojega življenja zbrale vsoto \$500,000 kot filmske zvezdnice in podpisnice gotovih živih ameriških firm. Večino tega bogastva predstavljajo dolarji, ki so prišli iz Amerike. Predlagani projekt, če ga bodo izvedli, bo prvo veliko podvzetje, od katerega ne bodo imele petorke nobenega dobička.

Preteklo leto je obiskalo petorke pol milijona ljudi. Pravkar ustanovljeni sindikat pričakuje, da se bo število obiskovalcev povečalo, ko bo zgrajeno letovišče, ki bo nudilo posetnikom večje udobnosti.

Nadzorstvo petork je v rokah vlade province Ontario, toda nominalni varuh je na podlagi angleškem parlamentu sprejetega zakona kralj Edward. Dočim bogastvo petork stalno narašča in imajo one največ dobička od navala posetnikov, se steka denar tudi v druge roke. Hoteli, železnice in različna druga podvzetja izkazujejo velikansko porast prometa v žadnjih dveh letih. Oče in mati, ki sicer nimata nobene besede pri vzgoji petork, sta si nabrala lepo premoženje. Pravijo, da je oče otrok večkrat prejel sto in več dolarjev na dan, ko je podpisal svoje ime v knjigah obiskovalcev in je za vsak podpis računal 25 centov.

Izgredi brezposelnih delavcev v New Yorku

New York, 24. okt. — V večerajšnjih izgredih brezposelnih delavcev, ki so zahtevali dodatno podporo, je policija aretirala 33 oseb, med temi 15 žensk. V bitki pred nekim religinim uradom v Brooklynu so bili ranjeni ena ženska in dva policajca. Bitka se je razvila, ko so bile policijske rezerve pozvane v akcijo, da razprše 300 demonstrantov, ki so se zbrali pred uradom. Policija je bila poslana proti članom Delavske zveze, ki so okupirali neki drugi religin urad in se niso hoteli umakniti.

Organiziranje stanovaljske zadrage v Wis.

Madison, Wis. — Tukaj je bila ustanovljena stanovanjska zadruga, ki namerava zgraditi zadržno apartmno hišo. Z akcijo je pričela unija vladnih uslužbencev, zdaj pa je vrata odprla tudi drugim meščanom, katerih dohodki ne presegajo \$3000 na leto. V kratkem času je pridobila 75 delničarjev, ki bodo imeli po en glas na vloženi kapital. Zadruga bo namreč organizirana na ročadskem principu — en član, en glas.

Vzajemne vojaške pomoči, katerega je sklenila s sovjetiko Rusijo.

Portugalski fašisti začeli vojno s Španijo; Rusija je poslala 28 ladij z municijo

(Nadaljevanje s 1. strani.) hodnjo sejo, katere se vrši prihodnjo sredo. Na prihodnji seji prideta v razpravo odgovora Nemčije in Italije na sovjetsko obtožbo. Na večerajnji seji je Majski ponovil zahtevo Moskve, naj Anglija in Francija z blokado zaprejo portugalska prietanišča, toda lord Plymouth, predsednik odbora, je odločil, da to ne spada v razpravo. Stališče mednarodnega odbora je po končani seji bilo, da

Sovražniki Črne legije izgubili delo

WPA odslavila štiri delavce, ker so forsirali preiskavo teroristov

Toledo, O. — (SLP) — Stirje uradniki krajevne unije 463 Ameriške učiteljske federacije so pri WPA izgubili delo, ker so oblasti prisilili na preiskavo aktivnosti Črne legije in pet slučajev bombnih napadov na delavske seje in domove. Odslavljeni so bili hkrati Sam Pollock, tajnik unije, Arthur Preis, legialativni zastopnik in član eksekutive Ohio Workers Alliance, Calhoun Cartwright, predsednik unije in Francis Murphy, član eksekutive. Vsi stirje so bili v pritožbenem odboru in se borili proti odslavljanju delavcev pri WPA. Nedavno so obožili nekompetentnosti tudi Larsona Wagnerja, administratorja projektov, kateri jih je potem odslovil.

Čikaška opera

Sporod prvega tedna

Chicago City Opera Company odpre letošnjo sezono v soboto, dne 31. oktobra, zvečer v opernem gledališču. Repertoar all sporod prvega tedna je sledeč:

Sobota, 31. oktobra, zvečer: "La Flamma." Glavne vloge pojejo Rosa Raisa, La Manco, Sharnova, Porter, Bentoneff itd. — Ponedeljek, 2. novembra, zvečer: "Thais." Glavne vloge pojejo Jepsen, Barova, Ruisi itd. — Sreda, 4. novembra, zvečer: "Martha." Jepsen, Barova, Schipa, Rimini, Lovich itd. — Petek, 6. novembra, zvečer: "Cavalleria Rusticana." Raisa, Brown, Barron, Rimini itd. — "Gianni Schicchi" (v angleščini in prvič v Chicagu). Burke, Barova, Rimini itd. — Sobota, 7. novembra, popoldne: "La Traviata." Mason, Fletcher, Cavadore itd. — Sobota, 7. novembra, zvečer: "Madame Butterfly." Burke, Manning, Rimini itd.

Spanski lojalisti apelirajo za pomoč

New York. — Španski branitelji svobodne Španije so v Ameriko kablirali za pomoč v obliki raznih zdravniških potrebščin. Prošijo za dva milijona enot insulina, 12 aparatov za transfuzijo krvi, 6000 kapsul antitoksina proti difteriji, mrtvičnemu krču in gangreni (priasad rane); nadalje 20 sterilizacijskih aparatov, 20 čistilnice za vodo in zdravniško orodje. Material in denar za material abirajo razne španske religne organizacije in Mednarodna delavska obramba, ki apelirajo za prispevke.

Vsota porodne nagrade se skrčila

Toronto, Kanada, 24. okt. — Kanadski urad življenske statistike je naznanil, da Charles Vance Millar, bogat odvetnik, ni zapustil \$750,000, temveč samo pol milijona dolarjev, ki bodo razdeljeni po 31. oktobru med matere, ki so rodile ali bodo rodile največ otrok v desetih letih. Tekma bo končana na omenjeni datum. Za nagrado se poteza več mater, ki so v tej dobi rodile devet do dvanaest otrok.

Povprečnost zločinstva nizka med tujerodci

Nekateri elementi v ameriškem življenju vedno in vedno ponavljajo staro, obnošeno in že tolikokrat izpodbito trditev, da so priselenci krivi visoke stopnje zločinstva v Združenih državah; radi tega je umestno navesti uradne podatke v tem pogledu.

Federalni preiskovalni urad (Federal Bureau of Investigation) je ravnokar izdal primerjalne statistike o povprečnem številu aretacij tujerodnih in tujak rojenih belokožcev za prvih šest mesecev leta 1936. Kakor zločinske statistike prejšnjih let, tako tudi novi podatki zopet pokazujejo, da v razmerju s svojim številom tujerodci izvršujejo mnogo manj zločinov kot tujak rojeni Amerikanci.

V teku prvih šest mesecev leta 1936 je federalni preiskovalni urad, kateremu vsi policijski uradi širom Združenih držav pošiljajo odtise prstov vseh oseb, zaprtih radi kakage zločina, dobil poročila glede skoraj 220,000 aretacij. Federalni urad ima že zbirko približno 6,100,000 prstotiskov in se novo vpsolani primerjajo s prejšnjimi, da se najde, da li je dotičnik že star zločinec. Iz tako nabranih podatkov je federalni preiskovalni urad, ki spada k pravosodnemu departmentu, pripravil razne tabele; ena izmed njih prikazuje razmerje števila zločinstva za razne skupine prebivalstva.

Glede posebnih osebnih pregledov je bilo za vsakih 100,000 ljudi aretiranih:

	tujerodnih belok.	tukaj rojenih belok.
radi vloma.....	3.6	1.6
radi ponaredb.....	1.5	3.8
radi tatvine.....	0.8	26.1
radi poverljivosti in prevare.....	3.6	7.6
radi spolnih zločinov.....	2.6	2.9
radi prekršitve narkotičnih zakonov.....	0.4	1.6
radi nerednega vedenja.....	4.6	8.1
radi nepoštva.....	6.3	17.4

Razmerje aretacij pa je večje med tujerodci za sledeče pregreške:

	tujerodnih belok.	tukaj rojenih belok.
proti zakonom o alkoholnih pijačah.....	4.7	3.7
kupovanje ukradenih stvari.....	2.0	1.5
nasilje (assault).....	10.1	8.5

Za vse vrste pregreškov je razmerje aretacij za vsakih 100,000 tujerodnih belokožcev znašalo 99.3, dočim je bilo enako razmerje več ko dvakrat višje (211.9), kar se tiče tukaj rojenih belokožcev. — F.L.I.B.

Oblačilni delavci zagrozili s stavko

San Antonio, Texas. — Krojaška unija ILGW je zagrozila z oklejanjem stavke v tukajšnji oblačilni industriji, kjer prevladujejo prave znojnice razmere. Oblasti so podjetnikom obljubile protekcijo za skombo, čeprav plačajo delavcem le \$3—\$5 na teden.

Zagovoril jo je

Mark Twain je nekoč dejal občudovaje neki dami: "Kako lepi ste..." "Škoda, da ne morem istega reči o vas," je dobil neljubezniv odgovor. "Storite tako kakor jaz: zlažite se!" je menil slavni humorist.

Skupina žogometnih igralcev, članov unije oblačilnih delavcev Intl. Ladies Garment Workers.

KRIŠTOF DIMAČ

Special JACK LONDON. — Iz angleščine prevedel FRANCE MAGAJNA

"Kaj bi dal za to, da bi bil prosjak," je rekel in se nasmehnil. "Ako se zdaj srečno rešim milijonarstva, se ne bom nikdar več potegoval za to čast. Je sila neprijetna."

"Nič se ne boj," ga je osrčeval Dimač. "Jaz sem že napravil to pot; zato bo bolje, če grem prvi."

"Seveda, zato ker tehtaš štirideset funtov več!" se je hudoval mali mož. "Nikar ne skrbi zame, bom takoj miren." In res, kar v hipu je obvladal svoje živce. "Le gledaj, zdaj gre za reko Rogue in za jabolka," je govoril in stopil naprej z največjo previdnostjo in vendar s hladnokrvno gotovostjo. Stopal je čisto nalahko, ker bi mu ena sama trda stopinja lahko bila usodna. Prehodil je že dve tretjini tiste smrtonovarne poti. Kar se je ustavil, da bi pregledal rego, čez katero bi moral stopiti. Na njenem dnu je namreč zagledal svežo razpoklino. Dimač, ki ga je skrbno motril, je zapazil, kako je Karson ušel pogled v brezno in kako se je začel komaj vidno tresti.

"Naravnost glej!" mu je ostro, skoroda sivo ukazal Dimač. "Zdaj! Naprej!"

Mali mož je ubogal in stopal naprej. Ni se več ustavil. Poševna stena na drugi strani je bila od sonca izlizana in gladka, vendar ni bila posebno strma. Zato je Karson z lahkoto splezal do ozke police, se obrnil in sedel.

"Zdaj pa je tvoja vrsta," je zaklical. "Pogum in nikar se ne oziraj navzdol. Zaradi te neumnosti bi bil kmalu dušo izpuštil. Kar brez bojazni naprej! Pa le brzo gibaj! Most je zlo-djevo gnil."

Lovč s palico ravnovesje, se je Dimač začel pomikati po nevarni poti. Bilo mu je jasno, da stoji most na trhljih nogah in da lahko vsak hip zgrmi v globino. Nenadoma je začutil tresljaj, potem komaj čutno zibanje snežene grmade, potem pa zopet tresljaj. Sledil je oster pok. Vedel je, da se za njim nekaj dogaja. Če bi bil gluhi in slepi, bi mu o tem prišlo sredi in groze polni Karsonov obraz. Iz globline pod seboj je zaslišal slaboten, komaj slišen šum tekoče vode in nehoto so se obrnile njegove oči navzdol, proti neizmernemu breznu. Siloma jih je odtrgal od tega pogleda in jih nameril na pot pred seboj. Prekoračil je dve tretjini in dospel do rege. Kolikor je mogel presoditi po njenih ostrih robovih, je bila še čisto sveža, sonce se je še ni bilo doteknilo. Že je dvignil nogo, da bi jo prestopil, kar se je rega začela vidno širiti. Istočasno je pod seboj zaslišal ostro pokanje. Stopil je hitro čez, toda radi uglajenih žlebljev mu je na poševnem robu rege spodletelo. Padel je na obraz in zdranil proti špranji. Nogi sta mu že zašli vanjo, s prami pa je slonel na palici, ki jo je pri padcu zasadil v aneg.

Prvi občutek Dimačev je bila neka nepopisna zoprna slabost in prva misel, ki mu je prišla, je bilo začudenje, zakaj ni padel v špranjo. Za hrbtom je pokalo in se treslo, da je palica kar brnela. Iz globine, od arca ledenika, je prihajalo bobnenje velikih kosov ledu in snega, ki so se spodaj odlamljali od premostka. In vendar je tisti most, čeprav je ves razpokan, še vedno stal. Seveda, tisti del, ki ga je bil že prešel, se je nagljal za kakih dvajset stopinj. Odtam, kjer je bil, je lahko videl Karsona, ki je čepel na svoji polici, upiraje se z nogami v raz-tajano površino, in naglo odvijal vrv.

"Čakaj!" je klical. "Ne gni se, drugače bo vsa vražja past zgrmela na dno."

S hitrim pogledom je preračunal daljavo, snel z vratu svileni ruto in jo privezal na konec vrvi. Iz žepa je potegnil drugo tako ruto in jo privezal k prejšnji ter tako podaljšal vrv. Spletana je bila iz nestrojene kože in je zato

Marjan Telatko:

Sužnji črnega dijamanta

Z ene strani planine, z druge grič. Med njimi stisnjen kup bis — vas. Kot piščanci okoli svoje matere, se stiskajo rudarske kolibe ob črno strašilo, ki caruje v tej dolini: rudnik. Vse življenje teh siromašnih prebivalcev se suče okoli njega, kakor globus okoli svoje na mišljene osi.

"Kri piče in srka našo moč," govore delavci. "A vseeno, živí se!" Komaj na pol se je šele pokazal rdeč, debel in zabuhel obraz jutranjega solca izza gričev, ko se skozi sajasto ozračje prelomi močan glas tovarniške sirene.

Sirena! Nekaterim pomeni pričetek dela: šest, dvanajst ur in več. Milijonem in milijonom ljudi pomeni njen znak pričetek vsega njihovega življenja: dela. Grobo in izkoriščano delo skozi celih dvajset stoletij...

Na polju zamahne kmet z motiko in jo zaseka v plodno zemljo. Povsed, povsed — začena delo.

Rudarji gredo na ših. V zbitih kolonah. V rokah svetilke, pod pazduho črn kruh. Gredo mračnih obrazov, v skrbeh, tiho in pobito. Njih suha telesa so upognjena, glava tišči k tlom, kot da nosijo na svojih hrbtih težko, že od rojstva natovorno breme: žalost in bedo. Usta ne govore več o težavah, skrbeh in grenkobi življenja. Vse to je povedano že tisočkrat od tistega dne, ko so se prvi srečali v življenju in skupno spustili v jama, pa do danes. Med njimi ni več tajn. Vse je odkrito. Vsak pozna tovariša kot samega sebe. Trdo jih veže enaka usoda.

Njih duševnost je eno, kakor so enake njih misli...

Kašelj duši zdaj enega, zdaj drugega. Ko se odkašlja in pljune, je pljunek črn in s sa-jami pomešan.

In potem jih požira zemlja, drugega za drugim...

Odpрте jame ličijo katakombam in žugajo s smrtjo.

Rovi se odkrivajo pred njimi. Labirint podzemeljskih potov.

Rudarji se poslavljajo. "Srečno!" odmeva iz doslej motičih grup. Čuden je njih glas. Kakor, da se ne pozdravljajo med seboj, ampak da ve-

lja pozdrav nekemu drugemu, katerega prosijo, da se njih usmili in miruje.

"Srečno!" pozdravljajo njih usta, v mislih pa gloda negotovost: "Ali bomo še zagledali luč dneva?"

V kraljestvu črnega dijamanta, globoko pod zemljo. Prodirajo vse dalje in dalje. Vsaka skupina v svoj kraj. Sever, jug, vzhod, zahod...

Na določenih mestih, prično z delom... Krampi zapoje svojo pesem:

"Kruh vsakdanji, daj! daj!"

... To je klic njih žene, njihov otrok...

V najglobljem kotu podzemeljskega labirinta dela rudar Mate. To je širokoplečat, miščast, hraber, odločen in odporen rudar. Izpod čela svetijo njegove blage, modre oči, polne iskrenosti. Ljubezniv obraz, ki ga režejo globoke gube, je odesv trpljenja. Ostareli je Mate ali roka mu še ni omagala. Ne sme omagati.

Mate je vodja rudarjev in predsednik svobodne organizacije, mož, ki uživa zaupanje.

Znana je njegova odločnost, kadar brani skupne interese. Neorganiziranih ne trpi. To so škodljivci, zajedavci na telesu organiziranega proletariata. Vsi

rudarji ga poslušajo, vsi ga spoštujejo.

"To je zlata duša!" Hvalijo ga. Ponosni so nanj. On je edini njihov varuh in zagovornik vedno in povsod.

In ta človek je samo delavec, njihov tovariš.

Visoko nad svojo glavo dviga Mate kramp, ki se v jeznem zamahu spušta na črni premog in ga lomi. Srdito zamahuje, kot da hoče z enim udarcem uničiti vso krivico, ki jo trpe rudarji dan za dnem, kljub svojemu poštenemu in težkemu delu. Mate se spomni sodruga, ki dela nedaleč od njega in ki mu je pred kratkim rekel:

"Bil sem pri obratovodji in mu povedal, da se mi ne zdi varno v jami; na nekaterih mestih utripa luč, kot da bi hotela zdaj in zdaj ugasniti. 'Ti, si pijan,' se je zadir in me zapodil."

Kramp v Matejevi roki se dviga in spušta, kakor da hoče zravnati vso zemeljsko skorjo.

"Kakšno je to naše življenje," misli Mate. "Dan in noč visi nad nami smrt. Za sonce ne vemo, niti za radost, za beli dan. In vse za borih krvavo zasluženih trideset dinarjev. Doma pa bolne žene, raztrgani in lačni otroci... Dali so nam krampe v roke, vsilili svetilke, ker vedo, da moramo vsi jesti. Jesti suh kruh! Toda, ko bomo združeni vstali proti krivici in terjali svoje... Smehljaj za-igra Mateju na obrazu. "Kako dolgo naj še stavimo svoja življenja na kocko pod takimi ničevnimi pogoji? Ali ni pravkar vztrepotala njegova lučka? Še danes moram govoriti sam z ravnateljem. Prav je imel svoj sodrug. Nevarnost preži. Pravi sužnji črnega dijamanta smo. Smrt nam..."

Ni še dokončal svojih misli, ko izbruhne peklo za njegovim hrbtom; ogenj in dim napolnita rov. V tem trenutku se zdi Mateju, da so se premaknile stene, da se je ponizal strop. Silno težo začuti na svojih prsih. Strese se vse podzemlje in potem ničesar več. Kakor da se je sprožilo sto min naenkrat. Potresla se je dolina. Iz kolob so se vsuli boji, razcapani otroci in obupane žene naravnost proti rovu.

Od groze široko odprte oči strme v črni dim, ki se vali iz ostrēja zemlje.

Očetje so padli na fronti dela!

FLIRT

Napisal Mihael Erdoedy

I. Jurij Parady je stopal z osveženimi žilci, zvižgajoč si pop-evčico, po poti od hotela proti zdraviliškemu parku. Užival je vonj dehtečih smrek, vsevil se je nagajivih solnčnih žarkov, ki so silili skozi vejevje — potlej je pa prislunil ciganskih melodijam, ki so od nekod iz daljave donele na njegova ušesa. Prav vesel je bil teh ciganskih popevk, zakaj nekaj poseben ritem ga je vzpodbujal. Tu pod drevjem, v trezni tišini poletnega predpoldneva, se je zdel ta godba, spominjajoča na nočno popivanje, kakor pesem iz pozabljenih dni...

Naš mož je sedel na klop in si prižgal cigareto. Zasanjano je zaprl oči in se spomnil davnih dogodkov, spomnil se je davnih ljubezni, poletnih flirtov, v spominu pokopanih doživljajev iz mladih dni... Ciganska godba jih je razgibala v njegovem srcu...

Zdajci se je zdrznil. Mimo njega je stopala z zibajočim korakom mlada vitka dama. Njuna pogleda sta se srečala; Parady je strmel v lepo neznanako ko začaran. Ona je začutila poželjivost pogleda in se sramežljivo obrnila v stran.

Parady je gledal za njo. Skočil je pokoncu. Srce mu je utripalo do vratu. Obslga ga je kakor spoznanje: takšne lepe ženske ni še nikoli srečal...

Dama je izginila v zdraviliški hotel. Parady si je olajšano oddahnil. Nu, seznanil se bom že z njo, si je dejal, saj stanuje v istem hotelu.

Vprašal je vratarja: "Kdo je bila ta dama?"

"Prvo nadstropje, številka 7," je odgovoril vratar, ki je bil zanj sleherni gost toliko ko številka sobe.

Parady je poizvedoval dalje: "Kako se piše ta dama?"

"Z materjo je prišla. Včeraj sta se pripeljali iz Budimpešte. Ime sem pa pozabil..."

"Hvala..." je dejal Jurij, pri sebi je pa zavriskal: "Torej je še dekle..."

Parady se je odločil, da bo sedel tako dolgo v hotelski veži, dokler ne bo naneslo, da jo bo spoznal. Tako v kakšnem kopalšču, v kakšnem zdravilišču taka reč ni tako nevarna... Ljudje niso tako strogi in tako zapeti ko sicer. Parady je bil umen dečko, znal je poiskati priliko.

Dolgo uro je čakal. Mlada dama je prišla v spremstvu svoje matere po stopnicah. Ko je zagledala Paradyja! je v zadregi zardela. Obe dami sta odšli na teniško igrišče, Parady jima je diskretno sledil.

Pol ure kasneje sta oba mlada človeka že igrala tenis... Parady je bil mojster za take stvari...

"Z računom vam poženem zdaj svoje srce!" je dejal Parady in zagnal žogo prav visoko: "Play..."

"Ready," je odgovorila mlada dama. Žoga je zletela čez mrežo. Parady se je nasmehnil: "Prav vesel sem, da mi niste srca vrgli nazaj."

In igrala sta dalje...

II. "Elza...!"

Mlada dama se je začudeno in prestrašeno obrnila. "Ti si, Olga?"

Prijateljica sta se objeli. "Elza, povej mi no, kdo je bil ta mož, ki si malo prej z njim igrala tenis?"

"Neki inženir iz Budimpešte. Prav čeden fant."

"Nekam preveč ljubezniva si bila z njim..."

"Všeč mi je..."

"Meni pa ne ugaja," je odgovorila Olga.

"Takšen mož je bil zmerom ideal mojih sanj... Zmerom sem si takšnega želela... Čudim se, da tebi ne ugaja..."

"Sama ne vem kaj mi ni všeč. Zdi se mi pa, da je že čez trideset..."

"Saj veš, zmerom sanjam o zrelejših moških. Jurij se mi zdi tako ljubezniv in vreden ljubezni..."

Prijateljica je zmajala z glavou. "Stvar mi ne gre v račun... Nekam čudna situacija..."

Elza se je zresnila: "Glej, Olga, šele tri in dvajset let mi je, čeprav se zdim mlajša... S šestnajstim letom so me starši omožili. Že sedem dolgih let sem zakonska žena — in nikoli nisem vedela, kakšne so dekliske sanje v resnici..."

"Tak, Elza, če bi tvoj mož izvedel..."

"Ne bo izvedel. Tu me nihče ne pozna, vpisala sem se z dekliskih imenom. Zate itak vem, da me ne boš izdala, med gosti pa ni prav nobenega znanca..."

Nihče niti ne slutí, da sem že poročena... Privoščil mi vendar to iluzijo... Vse skupaj bo zgolj flirt... Zdi se mi, da je Jurij prav pošten fant..."

"Nevarna zadeva..."

"Prepusti to kar meni. Zdej hočem užiti, kar mi je bilo nekoč prepovedano... Samo topel stisk roke... vroča poželjiva beseda... mesečna noč... sprehod pod smrekovim gozdu... morda kakšen poljub..."

zadovoljna bom... Vsaka ženska ima takšen spominek... samo jaz ne... Ko mi je bilo šestnajst let, sem prišla iz samostana... Nikdar nisem imela ljubice, niti mi ni nihče sadi rožic... Preveč so me strazili doma... Morala sem se poročiti s človekom, ki ga do takrat niti poznala nisem — in ga tudi ljubila nisem nikoli...

In ta moj mož je še strožji ko moji starši... Neprestano mi je za petami..."

Elzi so se ustnice skrivenci-le; toliko da ni zajokala: "Samo en spomin bi rada imela... eden edini... lep in čist spomin... sen, ki se bom lahko zmerom k njemu zatekla... Sen, ki je v njem glavni junak mož, ki hrepeni po meni — in ki mu sladko in brezupno hrepenjenje vračam. Mož, ki odtehta njegov poljub na roko vse dosedanje dogodivščine... Mož, ki zanj vem, da me ljubi..."

Multimilijonar John D. Rockefeller s solčno rožo na sukni znanja, da bo volil Landona.

... in ki ga tudi sama ljubim." Sklonila je glavo na prsi: "Veš, Olga... ljubim ga..."

III. Jeseni se je že, ko se je od-peljala Elza z materjo na po-stajo. Na hotelski ploščadi so že popravljali mize, tudi ciga-nov ni bilo več in v parku je bilo od sile dolgočasno. Živa du-ša se ni sprehajala več po ne-govanih peščenih potkah.

Elza je že dan prej rekla Ju-riju zbogom. Poljubil ji je roko... drugega nič... in tudi sicer se ves čas njunega poznan-stva ni nič drugega zgodilo.

Elza je bila presenečena, ko je zdajci uzrla Paradyja na po-staji. Malo jo je pogrelo, ker ni bil sam. Dama, ki jo je pri-jel za pod pazduho, jo je ostro premerila. Elza je pogumno stopila naprej in dejala: "Dragi gospod Parady, zdaj vam lahko priznam, kdo sem."

Stisnila mu je posetnic-roke. Jurij je prebledel. Toda priči se je spet zbral in se ko nasmehnil: "Neizrečeno se veselim, lostljiva — gospa... Z roko je pokazal na s-damo in del: "Dovolite, da vas sezna... pravkar je prišla moja pome..."

"Kdaj je bila sedemletna na, Milka?" je vprašal ud-med zgodovinsko uro. "Oprostite, tega res ne v-Takrat sem imela ošpice."

Priznanje ljubezni — Oboževana gospodična, bim vas, hočem vam posv-svoje srce, roko, svoj dom-avto. — Hvala, meni zadostu-om in avto.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta... Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zabheval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Table with subscription rates for different regions and numbers of copies.

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zabheval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnico za list Prosveto vsoto \$.....

Form with fields for name, address, city, state, and subscription details.

TISKARNA S.N.P.J.

SPEJEMVA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov: SNPJ PRINTERY 2657-59 SO. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL.